

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egy évre	240 Lei.
Fél évre	120 Lei.
Egy negyed évre	60 Lei.
Egy hóra	20 Lei.

Hirdetők árakabás szerinti díjazás mellett vétetnek fel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és Csanádi Egyesült Vas-
utak palotájában.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulevardul Regele Ferdinand I.
(Jánosfalva-utca) 22. szám.

TELEFON-SZÁM 151.

ARAD, 1922.

Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF.

Péntek, május 19.

Építsen az állam!

Az Aradi Közlöny mai számának más helyén a tisztviselő házak építésének régóta vajudó, de mindjobban elodázódó kérdéséről számol be. Ebben a közleményben nem sok a vigasztaló és a lakásviszonyok javulásával biztató momentum. Pedig a lakáskérdés a háboru utáni nyomoruságok egyik legnagyobbja, mely nyomasztó teherként nehezedik a családokra, sőt nem ritkán egyenesen lehetlenné teszi a családalapítást. Mert szép dolog az a szerelem, de a mai modern világban már nem elégíti ki a fiatalokat, bármilyen szerelmes szívűek is, a költők által oly szépen megénekelt kunyhó boldogsága. S ha már ez idő szerint magánosok nem vállalkozhatnak új házak építésére, mert a házak tudvalevőleg nem rentábilisak, mégis csak az államra hárulna a feladat, hogy legalább tisztviselői elhelyezéséről gondoskodik és minden uton-módon lehetővé tegye nekik, hogy saját portát építhessenek és ezáltal is segítsen a lakásinségnek legalább részben való megszüntetésén. Ennek a kérdésnek illetően megoldása nem is látkozik olyan leküzdhetetlen nehézségekbe. A tisztviselők tudvalevőleg lakbért kapnak az államtól. Ne fizessen nekik az állam lakbért, hanem építsen maga az állam tisztviselőházakat és tartsa vissza ezt a lakbért az építkezési költségek megtérítésére; a házak pedig képezzék az állam tulajdonát. Ahogy mi a tisztviselőknek a lakásmiéria miatti elkeseredett hangulatát ismerjük, bizonyos lehet benne mindenki, első sorban maga az állam, hogy a tisztviselők a tisztességes és ranghoz méltó természetbeni lakás fejében szívesen mondanak le a lakbérrel. Az államnak azonkívül módjában áll az építkezéshez szükséges telkek elnyerésénél az építkezési anyag beszerzésénél, annak a helyszínére való szállításánál, ezen házak megadóztatásánál stb. oly előnyös helyzetet teremteni, aminőt magánél meg nem teremhet magának és amit a magánember, aki építkezni akarna, az államtól meg sem követelhet, bár ép a szörnyű lakásinségre való tekintettel talán erről is lehetne beszélni.

Jó volna, ha maguk az állami tisztviselők a fent említett módon iparkodnának megfelelő lakásokhoz jutni. Az említett terv annál

könnyebben valósítható meg, mivel meg vagyunk róla győződve, hogy úgy a városi, mint az illetékes állami hatóságok, amelyeknek a roppant lakásinség nap-nap mellett annyi fejtörést okoz, ezt a tervet a legmesszebbmenő módon tá-

mogatnák. Mindenesetre a legfőbb ideje, hogy a lakásinség megszüntetésére végre valami realizálható terv merüljön föl és vakarára meginduljon az építkezés. Mert a mai helyzetet igazán már nem lehet sokáig kibírni.

Csicserin háborúval fenyeget.

(Bratianu a Wrangel-hadseregéről. — Pénteken véget ér a genuai konferencia.)

GENUA. Csicserin az orosz szovjetdelegáció vezetője a politikai albizottság mai ülésén sajnálatát fejezte ki az albizottság hosszú szünete miatt és afelett, hogy az orosz delegáció megkérdezése nélkül dolgozták ki a május másodikai memorandumot. A hatalmak delegátusai pedig ajánlatuk ellenére tárgyalták az orosz kérdést az orosz szok bevonása nélkül. A szovjet delegátusainak javaslata az, hogy a hatalmak új szakértői bizottságot nevezzenek ki, a szovjet a maga részéről ugyanezt fogja cselekedni. Kifogásolta és nem helyeselte Csicserin azt is, hogy rendszerint két külön bizottság tárgyalja ugyanazt az ügyet. Ennek köszönhető a genuai konferencia csekély eredménye. Ezeknek dacára Oroszország a legközelebbi konferencián is részt fog venni, csupán azt kifogásolja még, hogy Németországot csak azért, mert külön szerződést kötött Oroszországgal, kirekesztették a szóban forgó bizottságokból. Csicserin ki jelentette, hogy a jövő konferencia székhelyéül Hágát szeretnék, azonban előzékenységből hozzájárulnának a Londonban vagy a Rómában tartandó konferenciához is. Hangsúlyozta, hogy a Szovjet-országgal szövetséges köztársaság ellen irányuló bármely támadás egyet jelent Oroszország megtámadásával és ennek következtében Oroszországot is kényszerítenék az ellenségeskedés megkezdésére. Felhívta a bizottság figyelmét arra, hogy az utóbbi években reguláris és irreguláris csapatok idegen nép védelme alatt támadást intéztek több ízben Oroszország ellen. Ezért kívánja, hogy a Romániában, Besszarábiában levő Pelljura- és Wrangel csapatokat távolítsák el. Skirmunt lengyel külügyminiszter Csicserinnek ez utóbbi kívánságára kijelentette, hogy a Wrangel tiszteket már kiutasították Lengyelországból és a még ottlevő ilyen csapatok szigorú el-

lenőrzés alatt állanak. Kijelentette még, hogy Lengyelország a békét nem fogja megzavarni. Ezután Bratianu román miniszterelnök, a román delegáció vezetője válaszolt Csicserinnek. Hangoztatta, hogy a menedékjog alapján a Wrangel-csapatokat épen úgy befogadta, mint a nihilistákat. A román miniszterelnök kijelentette még, hogy Románia minden katonai vállalkozástól tartózkodni fog. Lloyd George angol miniszterelnök kijelentette, hogy Németországot a Szovjet országnak adandó hitelek tárgyalásából is kirekesztik, mert Németország nincsen abban a helyzetben, — a jóvátételi kötelezettségei miatt, — hogy hiteleket folyósíthasson és így a tárgyalás menetére befolyást úgy sem gyakorolhatna. Az új konferencia székhelyéről kijelentette, hogy arra a legalkalmasabbnak Hágát tartja, mert annak ebben a tekintetben nemzetközi jellege van. A különböző bizottságok tárgyalásai során az oroszoknak és a nyugati államoknak világnézete között főleg a tulajdonjog kérdésében mutatkozott eltérés. Mindennek dacára ő úgy látja, hogy a két fejfogás között már bizonyos közeledés tapasztalható. Lloyd George azt állítja, hogy Oroszországban a paraszti birtokok névleg szocializálva vannak, valójában azonban a paraszti birtokában levő földekről a parasztokat senki el nem kergetheti, bármilyen rendelkezéseket adjanak is ki erre vonatkozólag Moszkvában. Ebből a francia forradalom utáni helyzet keletkezhetnék. Kijelentette végül, hogy a Wrangelhaderő nagyobb veszélyt jelent azokra az országokra nézve, melyekben most tartózkodnak, mint Oroszországra nézve.

GENUA. A konferencia ümepéiyes záróülése pénteken délelőtt lesz. Lloyd George angol miniszterelnök pénteken délelőtt már elutazik Genuából.

Könyörgő istentiszteletek

Erzsébet görög trónörökösneéért.

Az összes aradi felekezetek templomaiban ma könyörgő istentiszteletet tartottak a nagybeteg Erzsébet román királyi hercegnő, görög trónörökösne felépüléséért. A hatóságok az összes felekezetek templomaiban képviseltették magukat az istentiszteleten. A megye képviselőjében a görög keleti román székesegyházban dr. Marcus Mihály prefektus, a város részéről Pocioianu János I. kerületi előljáró és Lucaciu Lajos, a görög katolikus templomban Dolga Mircea a katonai ügyosztály vezetője és Papp Gyula anyakönyvvezető, a görög keleti szerb templomban Mikosevits Iván városi főpénztáros és Dulovits Oszkár adópénztárnok, a református templomban Joó Béla városi árvaszéki elnök helyettes, és dr. Hank Albert városi számvevő, a római katolikus templomban dr. Jegessy Károly városi főügyész és Zubor Andor városi tanácsnok, az ágostai evangélikus templomban Hoffmann Győző előljáró, és Binder Gyula adótiszt, az izraelita templomban pedig Gerő Ármin főpénztári ellenőr és Gross Samu adótiszt vettek részt.

ATHÉN. Erzsébet trónörökösneé állapota változatlan. Láza 38.8 fok, érverése 130. (Rador.)

ATHÉN. Erzsébet görög trónörökösneé állapotában nagyobb változás nem állott be. Aggodalomra nincsen ok. Hőmérséklete 37.8.

ATHÉN. Erzsébet görög trónörökösneé állapotában alig mutatkozik valami változás. Láza 39 fok ra emelkedett, aztán leszállott 38.8-ra. Érverése 122, lélegzése 32.

Postai küldemények

(Magyarországból nem jöhet be sajtótermék.)

Az aradi postahivatal a következő felhívást intézi a közönséghez:

Ismételten felhívom a közönség figyelmét a postavezérgazgatóság azon rendelkezésére, hogy az ország területére feladott összes küldemények rendeltetési helyeit saját érdekében is mindenkor románul írja, mert ellenkező esetben f. évi június hó 1-től kezdődőleg a nem szabályszerűen címzett küldeményeket a felvívó közegek vissza fogják utasítani. A közönséges leveleket pedig mint ismeretlen ren-

deltetési helyre szólókat, ha a feladó ismert, vissza kézbesítjük, ellenkező esetben pedig tértíként lesznek kezelve.

Ezzel kapcsolatosan még azt is tudatom, hogy a Dir. Generala 1921. december 7-én kelt 69652-921 sz. rendelete szerint Magyaror-

szágból semmi néven nevezendő sajtóterméket, a posta útján behozni nem lehet. Ennek alapján az összes Magyarországból érkező küldemények ellenőrizve lesznek s ha ilyent találunk, azt a feladási helyére visszairányítjuk. Arad 2. la 17. V. 1922. Dirigente: Gombos.

Uj gyorsvonat Budapestről Aradra.

(Közvetlen vonat hálókocsival július elsejétől.)

BUDAPEST. A magyar államvasutak összes vonalain június elsejétől kezdve lényegesen megváltozik a menetrend. Közvetlen gyorsvonatok indulnak hálókocsikkal a következő viszonylatokban: *Bucuresti-Arad-Budapest*, *Budapest-Páris*, *Budapest-München*, *Budapest-Belgrád-Athén* és *Budapest-Prága* között. Uj gyorsvonatot állítanak be, mely a nyugati pályaudvarról fog indulni reggel 7 óra 30 perckor *Budapest-Oradea-mare* (Nagyvárad) -*Cluj* (Kolozs-

vár)-*Bucuresti* viszonylatban. A szegedi gyorsvonat Hódmezővásárhely és Orosházán keresztül ez után Békéscsabáig fog közlekedni. Naponta délelőtt 11 óra 5 perckor gyorsvonat fog indulni *Budapest-ről Aradon át Bucurestibe*, ez az új gyors. Bécsből fog eredetileg indulni és úgy érkezik Budapestre, hogy 11 óra után 5 perccel már tovább indulhat Arad felé. Ennek a gyorsnak külön közvetlen kocsijai lesznek Bécs-Budapest-Bucuresti és Budapest-Arad között.

rischka mindent elkövet, hogy a legaprólékosabb részletekben is megfeleljen a szövegírók és a zeneszerzők intencióinak. A Theater an der Wien a Burgtheaterből vette kölcsön a fiatal Thimiget, akiben pompás komikus szerepet fel a közönség. A mintaszereplő rendezés, amely a legszínesebb képeket varázsolta a közönség elé, Guttman Ernő érdeme. Az előadás egyik szenzációja az a pikáns volta mellett mégis decens meztelen tánc, amelyben Betty Fischer és a kórusnak nyolc szebbnél szebb hölgye ragadta el a közönséget.

* A színház heti műsora. Pénzek: Hollandi menyecske, B) bérlet. Szombat: Hollandi menyecske, utolsó C) bérlet. Vasárnap d. u.: Náni, Este: Hollandi menyecske, utolsó B) bérlet.

* A színház irodai hírei. Minden este Kálmán Imre operettje, a Hollandi menyecske van műsoron. A főszerepeket Horváth Mici, Szegő Lili, László Andor, Sebestyén Jenő és Selmeczy Mihály játsszák. A Hollandi menyecske összes táncszámai Sebestyén Jenő tanította be. — Vasárnap délután a Nani, Follinusz Aurél népszínműve kerül színre részben új szereposztásban. — Odry Árpád, a kiváló művész vendégfellépőit hétfőn a nyári színikörben kezdte meg. Első fellépője Herczeg Ferenc, a népszerű író fényes humoru vígjátékában a Három testvérben lesz, míg kedden Rosekranz és Gildenstern vígjátékban Rosenkranz szerepét játssza. Szerdán a Lyon Leában a rabbi szerepét kreálja. Csütörtökön a Gyurkovics lányokban és pénteken Figaró házasságában fog fellépni. A Lyon Lea előadásának lesz egy másik érdekessége is, hogy a címszereplő Huzella Irén szerződéses célból fogja eljátszani. — Az erdélyi zsidó színtársulat pénteken nem tart előadást és szombaton egy 4 felvonásos színművet. Már késő ci-

műt, vasárnap pedig bucsuelőadásként egy énekes bohózatot, Der Kalesz chulemot játsszák. Azonkívül teljesen új szólószámok.

* Fél 11 órakor vasárnap délelőtt veszi kezdetét Arad város kulturális életét új színnel feléltető matiné a nyári színikörben, amelyet az aradi színház művésznőinek és művészeinek közreműködésével rendeznek a lupényi bányászati szerencsétlenség süjtőitjainak felszólítására. A nemes célra való tekintettel Róna Dezső szingizgató teljesen díjtalanul engedte át a színházat, és ugyancsak minden ellenszolgáltatás nélkül működnek közre a Filharmonia felkért tagjai továbbá a színház összes művészei és művésznői. Hogy a matiné nek meg legyen a kellő anyagi sikere is, a közönségnek kell megértesítést tanúsítania és ezért kötelessége mindenkinek megnézni a matiné, amelynek gazdag irodalmi és művészeti programja különben is a legizsibált szórakozást nyújtja. A jegyek megváltásával ajánlatos nem elmaradni, mert előreláthatólag az összes jegyek elővételben elfogynek.

A brádi házasságszédelgő

Ritku János botosani legény Brádra ment lánynezőbe. Kétőnek is csapta egyszerre a szelet a különbséggel, hogy míg az egyikől csak 320 lejt sikerült kicsalni addig a másiknak 1700 kemény lelebe került a botosani főlegény barátságára. A törvényszék előtt az agyafurt széptevő ma azzal védekezett, hogy újkölségre kellett neki a pénz, amit valószínűleg előlegnek tekintett a későbbi hozományra. A bíróság nem lévén járatos a szerelmi utazások szövevényeiben, nem respektálta a leánykérő mehetségeit, hanem 1 évi börtönbüntetéssel oldotta meg a brádi problémát.

Irodalom és művészet.

Lehár új operettje.

(A Frasquita bécsi premijére.)

BÉCS. Valósággal eseményszámba ment Lehár Ferenc új operettjének a „Frasquita”-nak már hetek óta várta be mutatója. A Theater an der Wien, a mely a napokban mutatta be a világhírű szerző új művét, ezzel nyitja meg nyári szezonját. A „Frasquita” szövegkönyve egy régi bécsi librettista cégnek Willnernek és Reichertnek a munkája. Az operett hősnője, Frasquita, fiatal, szép, pezsgővérű cigánylány. Hőse pedig Mirbau francia világfi, aki minden szép nőért bomlik. Az első fel-

vonás legelején Mirbau súlyosan megsérti a pompás cigánylányt a harmadik felvonás után pedig a két szerelmes a kibékülés meleg csókjában forr össze. Közben végigviszi az operett a nézőt filmszerűen lepergő, komoly és vigyelenetek egész során. Lehár zenéje, a mellyel fölvirágozta a helyenként kissé kopár szöveget mindenestire igen tiszteltetneméltó színvonalat képvisel, ha nem is éri el a zeneszerző régi híres nagy operettjeinek nyújtott. Ének- és táncszámai, valcerei, indulói, csárdásai valósággal elragadtatták a közönséget. Az előadás mintaszereplője a főszerepekben a mai két legjobb bécsi operett-színész: Betty Fischer és Hubert Ma-

BUDAPESTI LEVÉL

Dr. József Ferenc főhercegnél.

Meghívást kaptam József Ferenc főherceghez uzsonnára és társaságában több, mint egy órát töltöttem. A főherceg íróasztala nem disztárgy, hanem munkaasztal. Telefon, egész csomó újság, hetilapok, estilapok, folyóiratok hevernek rajta, melyek közül baloldalt a Chemiker Zeitung, jobboldalt Böhm: Darstellung der seltenen Erden című vaskos kötet hever föllapozva, mert József Ferenc doktor, azonfelül, hogy megtanulta az aranyművesmesterséget, jeles elektrotechnikus, kémikus is és szünet nélkül tanul és dolgozik. Intim dolgozószobájában három falát dusan megrakott könyvpolcok veszik körül, telistele jogi, — a főherceg a jogtudományok doktora — történelmi, természettudományi és jócskán szép irodalmi munkákkal, — ez utóbbiak között a klasszikus és modern magyar írók legirisebb termékeivel. A falakon egyébként né hány festmény: közöttük atyjának kitünően sikerült portréja; ez utóbbi a fiatal főherceg tehetséges munkája.

Mostanában néhány nagyobb gyárban vizitellek naponta és nem csak nézem, de látom is, hogy a magyar munkaerő milyen érték, mondja. Vajha azt is látnám már, hogy a fórumokon is jelentkeznek a teljes megértés és minden különbségtétel nélkül minden egyes

polgára az országnak a vezetőikkel együtt összefogna, hogy fölépítse a romokban heverő Magyarországot. De, sajnos, amíg magas nivóju és tartalmas vita, alapos érvek és gondolatokban gazdag munkásság helyett meddő szóharcok folynak ott, ahol építőmunkát kellene végezni, addig a lelkek sem találhatnak megnyugvást sehol az országban.

— Még nem is olyan régen, távolról sem ismertem az életet úgy, mint ma. Kitünő iskola volt mindaz, amin keresztüimenem a háboruban, a vörös uralom alatt, amikor a gyűlöthözű házól kezdve a legelképzhetetlenebb megpróbáltatásokat szenvedtem el drága jó szüleimmel együtt. Tökéletesen ismerem a szenvedést, hiszen ha mindere rá gondolkodom, a pusztán visszaemlékezéstől szinte fizikai fájdalmat érzek. És mégis boldog vagyok, hogy most élek, mert talán szerény munkámmal most jómagam is kivehetem majd a részem Magyarország ujjaépítéséből.

— Tavaly Olaszországban voltam, de bármilyen nagy volt is a gyönyörűségem, ott sem tudtam szabadulni attól a gondolattól, hogy amíg én gyönyörködöm a természet, a tenger szépségében, Olaszország múkinseiben és kulturájában, addig az én szegény honfitársaim súlyos gondok alatt görnyednek odahaza. Nem is bírtam ki soká, pedig a doktorátusom után keltem utra. Egyébként érdekes emléke ennek az olaszor-

szági utamnak, hogy láttam a pápát is, meg a királyt is. Tudni kell ugyanis, hogy az egyház fejének és az olasz királynak meglátogatása ugyanannak a római utnak a keretében igen nehéz. Mikor Vilmos császár látogatóba ment az olasz királyhoz és ugyan akkor a pápát is föl akarta keresni, a királylátogatás után előbb elment a német nagykövetségre, azaz exterritoriális területre, onnan ment a pápához, majd megint a nagykövetségre ment és csak úgy folytatta útját hazafelé. József Ferenc főherceg Turinban járult az olasz király elé, majd onnan Nápolyba ment és csak azután utazott Rómába, hogy a pápa elé juthasson.

Beszélgésünk végén elmondtam a főhercegnek egy kitünő magyar történettudósunk által föl fedezett „József-legendát”, amely eddig csaknem teljesen ismeretlen volt, habár historiai tény az eredete. Eszerint I. Lipót császár és királynak nincs fia utódja. A jezsuiták az ő uralkodása idején kezdték újra terjeszteni Szent József ellanyhult tiszteletét a világban. Az uralkodó jezsuita gyóntatója fölszólítja Lipótot, hogy tegyen fogadalmat: amennyiben fia születik, József lesz a neve, mert így az uralkodóság mindig a József nevet fogja viselni. A császár leteszi a fogadalmat, aminek a végrendeletében is nyoma van. És mi történik? Csak ugyan fia születik neki: a későbbi I. József, aki utóda is lesz a

császári és királyi trónon. Ennek utóda: Károly azonban fiúvadász nélkül marad. Az ő leánya Mária Terézia, aki mikor férjhez megy, megújítja a fogadalmat és az elsőszülött fiát csakugyan Józsefnek keresztelték. Ez a későbbi II. József, a „kalapos” király. Ő azonban utód nélkül hal meg, míg az öccse II. Lipót már nem nevezi elsőszülött fiát Józsefnek, mert a fölvilágosodás és a francia forradalom korának embere és nem ad a legendára. De az egyik, kisebbik fiát mégis Józsefnek keresztelteti, aki nem más, mint a későbbi József nádor. Ennek ága Magyarországon települ le és a fogadalomhoz híven, föntartja az elsőszülöttnél a József nevet.

És most nézzük mi történik a József nevet elhanyagoló uralkodó ággal? I. Ferencnek a fia: V. Ferdinánd testi-lelki beteg, utóda Ferenc második nevéül használja a József nevet, mint I. Ferenc József, de aztán eltér a tradíciótól és fiát Rudolfnak nevezi, aki tragikus körülmények között hal meg. Most a trónöröklés megint nem József nevű utódra, hanem Ferenc Ferdinandra megy át, aki szintén tragikusan fejezi be életét. Ennek utóda újra csak nem József, hanem IV. Károly, a szerencsétlen végű utolsó magyar király. A főherceg, aki maga sem ösmerte a József-legendát, nagy érdeklődéssel hallgatta azt végig és boldogan emlékezett meg az édesapjáról, a nagyapjáról és déd apjáról. József nádorról.

Az új lakbértörvény

végrehajtási rendelete.

(Első közlemény.)

Az igazságügyminiszter 20327—922. számú körrendeletével, a melyet minden bíróságnak megküldött, magyarázza a május hó 6-án hatályba lépett új lakbértörvényt. A rendelet több kétségnél véget vet és így nem lesz érdektelen annak ismertetése. A miniszter hangsúlyozza rendeletében, hogy azért adja meg az alábbi felvilágosításokat, hogy a bíróságok egyöntetűen alkalmazzák az új törvényt, amely egyöntetűség a múltban hiányzott. Elég e helyütt rámutatnunk arra, hogy a clujai ítélőtábla a bíróságok elé utalt olyan lakbérleti ügyeket, a melyeket az aradi törvényszék a lakáshivatal hatásköréhez tartozóknak jelentett ki.

A törvény első cikkéhez. A kétszeres-háromszoros, illetve ötszörös béremelés alá nemcsak azok a bérleti szerződések esnek, amelyek az új lakbértörvény hatályba lépte előtt jártak le, avagy a folyó évben fognak lejárni, hanem azok is, amelyek 1916 óta kötöttek meg és csak 1922 után fognak lejárni. A miniszteri indoklás szerint ezen rendelkezés célja az, hogy a hosszabb időre magukat lekötött háztulajdonosok is részvételben legyenek az új törvény engedte béremelés előnyében. Háromszoros bért csakis a kisiparosok és mesteremberek fizetnek, továbbá a dohány- és belyegárusok, a szövetkezetek és népbankok. A rendelet szerint: „kisiparosoknak illetve mesterembereknek tekintendők: akik üzletükben az általuk előállított cikkek, vagy főképpen azokat árusítják. Üzlet alatt értendők: nemcsak a nyitott boltszerű helyiség, hanem mindazon szobákat is, amelyek nem lakásul, hanem ipar, vagy kereskedelem folytatására, továbbá irodául, avagy mindezen helyiségek tartozékaiul szolgálnak.” A kisiparos fogalmát az állandó gyakorlat és szokásjog akként állapította meg, hogy kisiparos az, aki szegéd nélkül dolgozik.

Igen fontos a törvény magyarázata szempontjából az, hogy csak azon egyházak mondhatnák fel lakóiknak és emelhetik a bérüket korláttalanul, amelyeket az állam tart fenn és amelyek személyzete, közvetlenül az állampénztártól veszi fel fizetését. Az egyházak közti jogegyenlőség és viszonyosság szempontjából tekintve, ez ugyan sérelmes törvényt magyarázat, azonban addig, amíg egy helyesebb törvényt magyarázatot nem kapunk, addig a többi egyház ezen jogokat igénybe nem veheti. Viszont az állam által fenntartott egyházak és a közvetlen állami ellenőrzés alatt álló jótékony célú intézmények és lakóik közötti bérleti szerződések megkötése a lakbérleti bizottság elé tartozik. A bankoknak, ipari és kereskedelmi részvénytársaságoknak még az esetben is meg kell fizetniük az 1914. évi bér ötszörösét: már 1922. május elsejétől kezdődőleg, ha bizonyos, hogy 1922 november 8-ika után kilakoltak őket. Székely Aladár.

Bukás előtt az orosz szovjet.

(Az orosz parasztok több helyen fellázadtak.)

BUCURESTI. Az Epoque szenzációs hírt közöl Kisenewből, mely szerint Goropából jelentik, hogy Oroszországban fontos események zajlanak le, amelyek a szovjet bukását hozhatják maguk után. A cseka megtagadta a kormány további támogatását. Lenin egy hozzászólásuk intézett kérésére azt válaszolták, hogy nem vállalnak szolidaritást a szovjet utóbbi intézkedéseivel. Az orosz menekültek előadják, hogy Oroszország egyes részein a parasztok a cseka bujtogatására fellázadtak és követelik a szovjet kormány lemondását. A lázadás egyik indító oka az volt,

hogy a kormány új adókat követelt a parasztságtól, amelyeket élelmiszerekben kellett volna beszedtetni. Ezt azonban a parasztok megtagadták. Egyes helyeken a parasztság behatolt a városokba és a szovjet exponenseit megölték. Ehhez aztán hozzáfűzi még az Epoque, hogy, úgy látszik, Oroszországban újabb polgárháború van kitörőben, amely maga után vonhatja a szovjet bukását. Lenin állítólag úgy nyilatkozott, hogy kész a hatalmat egy hivatalnok kormányra átengedni. (Rado.)

Amit Aradon elmulasztottak.

(Miért nem építenek tisztviselőházakat? — Ötven ezer korona helyett 250 ezer lel.)

A város vezetősége a népjóléti minisztérium felhívására néhány hónappal ezelőtt értesítette az aradi köztisztviselőket, hogy tisztviselőházak építésére olcsó háztelkeket bocsájt rendelkezésükre. Annak idején több városi és állami tisztviselő nyújtott be kérvényt a városhoz, amelyben bejelentették igényüket az olcsó háztelkekre. A városi tanács és különböző szakbizottságok tárgyalták a kérvényeket és úgy határoztak, hogy a Piata Steian Cel Mare (Béla-téren) és a városnak a Maros-parton levő telkén, amelyen jelenleg fetelep van, adnak telkeket a háztelkekre céljaira. Azóta már hónapok teltek el, az építkezésre alkalmas derűs tavaszi napok is eljöttek, de a tisztviselőházak építése még most sem kezdődött meg. Ugyanakkor leszögezhetjük azt a tényt, hogy Timisoaran, Brasovban, Clujon és Erdély minden nagyobb városában javában folynak az építkezések. Nálunk pedig a tisztviselők egy része már vissza is vonja kérvényét, mert nem szándékozik építtetni. Érdeklődésünkre azt a felvilágosítást kaptuk, hogy egész Erdélyben sehol sem olyan drágák az építkezési anyagok, mint Aradon és mindenütt előnyösebben lehet telkekhez és olcsó kölcsönhöz jutni, mint Aradon. Clujon a város közbenjárására az állam finanszírozza a tisztviselőházak építését és a tisztviselők a házbérel előnyös fizetési feltételek mellett törlesztik az államnak a kölcsönt. Aradon még 1920-ban a korona beváltása előtt indult meg egy háztelkesi akció. Akkor több igazságügyi, városi és megyei tisztviselő kérvényt nyújtott be a városihoz, amelyben tisztviselő házak építésére kértek telkeket a Piata Steian Cel Mare (Béla-téren) és a Piata Cetate Vechiu (Óvár-téren). A tisztviselők még a kérvény benyújtása előtt ajánlatot kértek több építési vállalkozótól és egy három szobás magánház építésére az összes mellékkeliségekkel 50—50 ezer koronás ajánlatot kaptak. A tisztviselők bankokkal is tárgyaltak. Egy nagyobb aradi bank 7 és fél százalékos kamatra 50 évi törlesztéses kölcsönt ajánlott fel. Ez az ajánlat olyan előnyös volt, hogy a tisztviselők gondolkodás nélkül

elfogadták volna, azonban a városnál az ügy megakadt. Egyszerűen a benyújtott kérvényeket nem intézték el. A későbbi drágaság következtében úgy a vállalkozók, mint a bank visszavonta ajánlatát. Ma egy három szobás magánház építése mellékkeliségekkel 250 ezer leibe kerül és a bankoknál a legolcsóbb amortizációs kölcsönre 12 százalékos kamatot vesznek. Melyik fixfizetéses tisztviselő tud évente 26 ezer leit törlesztést fizetni? Ezek után a tisztviselőházak építése a legnagyobb valószínűség szerint megvalósíthatatlan terv marad Aradon. Így nem sok remény van arra, hogy a reménykedve várt építkezések következtében enyhüljen fog a lakáshiány.

Kapuzárás a Rácvárosban.

(Háborúság lakók és házmester között.)

Tegnap a késő esti órákban hatalmas lármát verte fel a Str. Pescarilor (Thököly Imre-utca) csendjét. A szokatlan lármát csakhamar kicsalja a már nyugodni tért lakókat az utcára úgy, hogy néhány perc múlva hatalmas tömeg jöngöngött a különben elég csendes utca egyik háza előtt. A ház előtt egy padon két cigányasszony, két férfi és több leány ült. Tíz órakor kijött a házmester és figyelmeztette a padon ülőket, hogy térjenek nyugovóra, mert 10 óra a kaput bezárja és nem hajlandó azt többé kinyitni. A padon ülők, akik főkéntesen abban a házban laktak, tele tüdővel élvezték a langyos májusi levegőt nem voltak hajlandók a házmester parancsának engedelmeskedni. A házmester erre behatolt lakásába, ahonnan egy hatalmas doronggal tért vissza és nekiesett vele a nemtörődő lakóknak. Ezek sem voltak restek, elvevették a házmestertől az ütőszerszámot és alaposan elpáholták a dühös embert. A házmester nem hagyta annyiban, felkeltette az ő családját amelynek tagjai a leghatározottabban ruhát magukra kapva kirohantak az utcára és felvették a harcot a lakókkal. Akkor már a látványosságra összegyűlt tömeg úgy állta körül a verekedőket mint a nézőközönség a cirkuszi porondot és biztalgatta a verekedőket, akik a leghegyesebb szórakozást nyújtották. A cigányok azonban győzedelmeskedtek, miután a házmester családtagjairól sikerült letépni a rajtuk levő néhány ruhadarabot feladva a harcot, visszavonul-

tak a háza magukra csukva a kaput. Az előhívott rendőrnek sikerült a győzedelmes cigánycsaládot erőies fel lépésével bejutatni a lakásába.

A németek elutaztak.

(Javult a helyzet a kisantanttal.)

GENUA. A német delegáció ma visszatért Berlinbe.

BERLIN. Wirth kancellár és Rathenau visszaérkeztek Berlinbe. Legközelebb összehívják a birodalmi gyűlést, hogy a német delegáció beszámoljon a genuai konferencia eredményéről. Német diplomáciai körökben a genuai konferencia eredményeit kielégítőnek találják. A németeknek a volt ellenséges államokkal való tanácskozása sokat javított a helyzetükön, különösen a kisantant államok és a Németország között javult a viszony. Remélik, hogy a hágai konferencia hozzá fog járulni a helyzet javításához. (RTL.)

Petőfi éve.

(D'Annunzio nagyszabású ünnepséget tervez.)

BUDAPEST. Petőfi születésének századik évfordulója alkalmából nagy ünnepségeket fognak rendezni. Az ünnepségeket két részben: szeptembertől decemberig és januártól márciusig tartják meg. Szeptember hó folyamán a Petőfi-Társaság felkeresi mindazokat a helyeket, ahol Petőfi hosszabb ideig tartózkodott. A kormány valószínűleg husz hold földet adományoz a Petőfi Társaságnak azzal, hogy annak jövedelme a Petőfi-kultusz tudományos ápolására szolgáljon. Az ünnepségek első részben, a szeptembertől decemberig terjedő időszakban a Nemzeti Színház a Petőfi Társasággal együtt Petőfi matinékat rendez. Voinovich Géza már hónapok óta foglalkozik a Petőfi Almanach összeállításával, amely kizárólag Petőfi novelláit tartalmazza. Ferenczy Zoltán Petőfi életrajzát írja meg, ez a munka ugyancsak az ünnepség kezdetén fog megjelenni.

A jubiláris ünnepséggel egyidejűleg Olaszországban Petőfi százéves születési évfordulójára D'Annunzio tervez nagyszabású ünnepségeket, amelyeken Petőfi legszebb költeményei olasz fordításban kerülnek előadásra. Németországban Jekel Péter szervezi az ünnepségeket, amelyek keretén belül Petőfi számos munkáját adják elő német fordításban.

December 31-én, vagy január 2-án adják elő a Nemzeti Színházban Hubay Jenő Petőfi színielőadását, amelyen az ősz mester most dolgozik. Az ünnepség második részében, január, február és március hónapban a Kisfaludy Társaság és a Magyar Tudományos Akadémia fogja megtartani Petőfi nagygyűlését. Ugyanerre az időre tervezik demonstrációjukat a többi tudományos testület is.

HIREK.

Ujházi özvegye.

(A Mesternek nincs síremléke.)

Ujházi Ede a „Mester“ özvegye a napokban Oradea-Marera (Nagyváradra) érkezett szüleinek látogatására. Az egyik napilap munkatársával érdekes dolgokat közölt férjéről. Elmondotta, hogy férjének még mindig nincs síremléke, csak egy korhadt fejfa jelzi a kiváló színész örökös lakó helyét. A budapesti „Az Újság“ akciót indított a sírkő felállítására, de abbamaradt. Ujházi értékes festményeit, serlegeit és ezüst korszoruit Budapest városa 1916-ban 900 koronáért vette meg a muzeum részére. Ujháziné ezért perelni fogja a várost. Ujházi emlékiratát, naplóját és feljegyzéseit az özvegy könyvben ki fogja adni, amely bizonyosan irodalmi esemény lesz. Az újságíró kérdéseire elmondta azt is, hogy a Radnóthy-féle segélyből él, amelyet a Nemzeti Színház utal ki. Ez előtt kalapszalonya volt, de nem tudta vezetni és most szerényen megél a segélyből. A beszélgetés végén mosollyal jegyezte meg, hogy nagy segítségére van az Ujházi név, mert a minisztertől kezdve a legkisebb hivatalnokig mindenki tanácsot ad és szeretettel karolják fel bármilyen ügyét.

Magyarország a népszövetségben. Belgrád. A jugoszláv kormányhoz ma hivatalos értesítés érkezett, hogy a Népszövetség legközelebbi ülésén foglalkozni fog Magyarországnak a Népszövetségbe való felvételével.

Montecuccoli admirális meghalt. Bécs. Gróf Montecuccoli Rudolf az osztrák-magyar hajóhad volt admirálisa 79 éves korában meghalt.

Arad lemarad. Arad most már bizonyosan lemarad Timisoara mellett a külföldi képviselők terén is. Nem régiben jelentette az Aradi Közlöny, hogy Timisoarára az angol és az osztrák konzulok már ki is vannak nevezve. Ma pedig azt a hiteles értesítést kaptuk, hogy francia konzulnak Boullan S. Picuét, a Brousse M. párisi szállító cég timisoarai fiókjának igazgatóját nevezték ki, aki működését Timisoarán a Belvárosban Str. Alba Julia 3. sz. alatt már meg is kezdte.

Az eskü nem lett fizetéseikért Bucuresti. Az oradeamarei görög katolikus püspök kihallgatáson jelent meg Anghelescu közoktatásügyi miniszternél és kérte, hogy az annak idején esküt nem tett tanárokat fogadja vissza az állam szolgálatába. A miniszter kilátásba helyezte a kérés teljesítését. (Rador.)

A beteg gyermekekért. A hadiárvák és özvegyek gyámoltó egyesületének aradi fiókja, amelynek elnöke Goldis Lászlóné, ma telefonon megkereste a városi orvosi hivatalt és felkérte dr. Cucu Vasul főorvost, hogy írassa össze nemzeti és különbség nélkül Aradon a görvéllykórban és csonttuberkulózisban szenvedő gyermekeket, akiket az egyesület az idén gyógyfürdőbe szándékozik küldeni. A főorvos ezután hívta fel az érdekelteket, hogy beteg gyermekeikkel a legközelebbi időn belül jelentkezzenek a kerületi orvosnál.

Vörös csapatok a lengyel határon

(A lengyel követ tiltakozása.)

RIGA. A moszkvai lengyel követ tegnap jegyzéket nyújtott át az orosz szovjetkormányoknak, melyben tiltakozik az orosz vörös csapatoknak a lengyel határon való összehívására ellen. A jegyzék leszögezi, hogy az utóbbi időben szovjetbandák több ízben megtámadták a lengyel határt és azt követelték, hogy a bandákat azonnal vonják vissza és a Lengyelország elleni bolsevista propagandát szüntessék meg. (Lux.)

Hétszázéves egyetem. Róma. Páduában III. Viktor Ernő olasz király jelenlétében tegnap ünnepelték meg a páduai egyetem fennállásának 700-ik évfordulóját.

Zita Spanyolországban lakhatik. Páris. A nagykövetség tanácsa mai ülésén tárgyalta Zita exkirálynénak spanyolországi tartózkodásának kérdését. A hozott határozat szerint a nagykövetség tanácsának nincsen kifogása az ellen, hogy az exkirályné Spanyolországban maradjon.

Autókarambol után eljegyzés. A „Prager Tagblatt“ jelenti: Lloyd-George autója a minap Genovában összeütközött egy román autóval, melyet Brutianu miniszterelnök fia vezetett. Lloyd-George leánya az összeütközés következtében idegcsókot kapott. Az autóösszeütközésnek azonban nem lesz diplomáciai összeütközés a következménye, mert miként Genovában szerte beszéltek, Brutianu fia legközelebb el fogja jegyezni az angol miniszterelnök leányát, akivel ily különös módon ismerkedett meg. Aztán még azt mondják, hogy a genouai konferencia eredménytelen!

Adomány. A lupeni bányakatasztrófa áldozatainak hozzátartozói részére újabban a következő adományok érkeztek: „Pannonia“, „Fehér Kereszt“, Vasuti éjtem, „Vadászkürt“ éjtem, „Városi“ sörcsarnok továbbá Városi-, Baross- és Orient-kávéház Csermi és kávéházi munkások 600 lei, eddigi nyugtatótt gyűjtésünk 140 lei, összesen 740 (Hétszáznegyven) lei. A most kimutatott összeget elismerés ellenében rendelkezési helyére juttatjuk.

Halálozás. Bartha István Arad város közszeretében élt régi polgára, tegnap éjjel 64 éves korában váratlanul elhunyt. Az elhunytban Bartha Károly az Ástragyár műszaki főtisztviselője édes apját, míg Ungureán Béla az Aradi Központi Takarékpénztár főkönyvelője apósát gyászolja. Temetése ma délután fél 6 órakor lesz a Str. Ghiba Birta (Varjassy József-utca 18. sz. gyászszobából).

A forgalmi- és luxusadó. A pénzügyminisztériumtól ma rendelt érkezett az aradi pénzügyigazgatósághoz, amely szerint ezentel a forgalmi- és luxusadó fizetésére kötelezettek az 5000 leien felüli tételeknél az elszámolási regiszterbe a vevő nevét és lakását is tartoznak bevezetni. A napi iven tekintet nélkül az eladott áru értékére, az áru nemét minden egyes esetben fel kell tüntetni.

BÉCS. A varsói lapok jelentik, hogy a német vezérkar megbízásából Bauer tábornok Moszkvába érkezett ezzel a céllal, hogy a szovjet kormányval a német-orosz katonai egyezmény megkötéséről tárgyaljon. A varsói lapoknak ezek a hírek csökkentik a német-orosz katonai egyezményről kiadott sajtóhíradó erejét.

Orvosi hír. Dr. Pop Teodor (volt gyulavarsándi kórorvos városi kerületi orvos és a munkásbiztosító pénztár orvosa) rendelését megkezdte Calea Aurél Vláicu 52. sz. alatt. Rendel reggel 7-8-ig és délután 2-4-ig.

Hatósági munkaközvetítés. Az aradi állami munkaközvetítő vezetője a következőket közli az érdekeltekkel: Állást nyerhetnek: 1 kereskedősegéd Aradon, 5 bádogossegéd, 1 fémöntő és 1 ércnyomó Timisoarán. A jelentkező munkások 50 százalékos vasuti kedvezményben részesülnek. Az utiköltséget a timisoarai munkaadó megtéríti a felvett munkásoknak.

Bécsi Magyar Ujság, Jövő, Neue Freie Presse, Neues Wiener Journal májól kezdve csakis a Kelet Hírlapiroda szürke bódéiban kaphatók.

Rendőri hírek. A rendőrség ma délelőtt az élelmiszerpiacon razzitát tartott és 10 élelmiszerárusitót tartóztatott le, akik a tilalom ellenére gyermekkosziban árusították az élelmiszereket. A rendőrség az élelmiszereket lefoglalta és a rendelt megszegőit szigorú büntetéssel sújtja. — A rendőrség ma nagyobb pénzbüntetésre ítélte Baian Mária és Dimitria Ana aradi nőket, akik lakásukban zugszállodát tartottak fenn, hosszabb tartózkodásra vendégeket tartottak anélkül, hogy az illetőket bejelentették volna. — Antal Mária újszantamiai lakost az aradi Zita kórházban ápották, ahol 5 ezer leit tartalmazó pénztárcája eltűnt. A rendőrség megindította a nyomozást.

Utfelelek. Az aradi államrendőrség utfelelosztályán a következők vehetik út utfeleleket: Havatis János, Faragó Rezsőné ifj. Vas Gusztáv, Király Dezső, Babó Iván és Mihály Gyula.

Betörő-keresés és egészségügyi razzia. Tegnap délelőtt a bucaresti államrendőrség táviratilag értesítette az aradi rendőrséget, hogy onnan 3 gonosztevő megszökött és az a gyamu, hogy Arad felé vették útjukat. Az aradi rendőrség Dragichiu Aurél és Schiopu János rendőrtisztek vezetésével tegnap razzitát tartott, amelyen a hatósági orvos is jelen volt, mert meglátogatták az aradi kávéházakat és vendéglőket mert egyuttal egészségügyi razzitát is tartottak. A razzia eredménytelen maradt, mert a három Bucurestiből megszökött gonosztevőt nem találta a rendőrség. A kávéházakban és vendéglőkben mindenütt a legnagyobb rendet és tisztaságot találta a hatósági orvos.

— Az új lakbértörvény kimerítő magyarázata. Az új lakbértörvény az összes bérlők, albérlők, háziulajdonosok, kereskedők lakbérviszonyait szabályozza. Ennélfogva ezt a törvényt minden embernek ismernie kell. Csak hogy az új törvény hézagoss és zavaros szövegezése nemcsak lakosoknak, hanem jogászoknak is fölötté megnehezíti a törvény rendelkezéseinek megértését. Ezért valóságos hézagot pótló könyv Szeghd Imre dr.-nak most megjelent magyarázatos kiadása, amely kiértesít a törvény összes homályos rendelkezéseire s mindenki számára érthető módon magyarázza meg azokat. Mindenütt rámutat a törvény hiányosságaira és megjelöli azokat a megoldásokat, amelyek a hézagok kiegészítésül szolgálnak. A világosan megírt könnyen áttekinthető és csinosan kiállított füzet ára 6 lei és a cluj Lepage-könyvkereskedés adta ki. Kapható minden könyvkereskedésben, Utánvétellel is megrendelhető.

Valódi angol férfi szövetség nagy választékban olcsó árban kapható Adler Hugónál Arad, Str. Bratianu (Weitzer János-u.) 1. I. em.

Huszonnégy óráig autón. Brockland. A ma befejeződött automobilversenyen Palany Miler angol kapitány tíz lörös géppel új időtartami rekordot állított fel. 24 órát töltött egyfolytában az automobilon és ez idő alatt 2358 kilométert tett meg, ami óránkénti 98 kilométer sebességnek felel meg.

A házban cseléd büntetése. Schütz Viktorné szolgálatban állt Németh Jánosnéval. A cseléd csakhamar megtudta magának nyera gazdaszonya bizalmát. Ezt aztán arra használta fel, hogy 2500 leit érő selymet lopjon el Némethnéől. Az aradi törvényszék ma mondotta felelősséget és 1 évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Előző bejáró. Szimonisz Antal bejáró Kollár József aradi kovácsmester műhelyébe és onnan nagyobb mennyiségű anyagot és szerszámokat lopott. A bíróság ma 1 évi börtönbüntetéssel sújtotta.

Feleségére íratta az apja vagyonát. Ifj. Valean Péter még 1912-ben ki akart vándorolni Amerikába. Mielőtt azonban ezt megtehetné volna, előbb gondoskodni kívánt utján maradó feleségéről. A problémát a leggyeszebben úgy vélte megoldhatónak, hogy az asszonnyal együtt beálljon egy közjegyzőhöz és apja bírtokait, akik ugyancsak Valean Péternek hívták, felesége nevére írassa. Aztán elment Később, amikor a jelleményes bírtokajrás téka kiderült, eljárás indult meg ellene okirathatóságos büntető eljárás, azonban az öt év időközben bekövetkezett halála és az ügy elavult volna miatt a büntetőeljárás minősítése megváltozott és megkezdődött az új, hogy a mai tárgyaláson csak mint vétséget kezelte a bíróság a cselekményt és összbüntetésül 3 havi fogházat szabott ki ifj. Valean felé.

A guruló szovjet pénz. Berlin. A lapok teleplezik Radek orosz kommunista vezér németországi szereplését. Radek a német kommunista pártnak 5 millió márkát juttatott, a moszkvai központ pedig ebben az évben propaganda céljaira összesen 50 millió márkát folyósított.

Az elmebeteg gyilkosai.

Elitelték a kórház két ápolóját.

Annak idején az Aradi Közlöny leplezte le azt a szenzációs bűncselekményt, amelynek egy szerencsétlen elmebeteg lett az áldozata. Medve János agyalágyult városi kocsist Kapcsos Péter és Nagy Sándor kórházi ápolók oly súlyosan bántalmazták, hogy a nagybeteg ember néhány nap alatt belehalt sérüléseibe. Leleplező cikkünk alapján indult meg akkor a két kórházi ápoló ellen a vizsgálat. Ennek eredménye az Aradi Közlöny cikkét minden tekintetben beigazolta úgy, hogy Kapcsost és Nagyot az ügyészség azonnal le is tartóztatta. A bűnösök felett ma ítélték Bittó József táblabíró elnöklésével a törvényszék büntető tanácsa. A vádirat felolvasása után a két vádlott kihallgatása következett. Mindketten tagadták a terhükre rótt bűncselekményt és egy Zelecutian nevű ápolás alatt állott öriltre hivatkoztak, hogy főleg az ütögette Medvét. A maguk személyére nézve azt adták elő, hogy Medve őket állandóan tetteleg bántalmazta és a kérdéses időben, október 23-án egy fejszével fenyegette meg őket.

Ezután Csobán Péter volt kórházi ápoló kihallgatása következett. Ez szemtanúja volt a dulakodásnak és eskü alatt tett vallomásaiban kijelentette, hogy tényleg a két ápoló és nem Zelecutian rugdosták és verték össze Medve Jánost. Ezután az áldozat özvegyét hallgatta ki a bíróság. A szerencsétlen asszony elmondta, hogy férje, akit kórházi tartózkodása alatt több ízben meglátogatott, állandóan panaszkodott neki, hogy az ápolók folyton ütögetnek, verik. Egyszer maga Kapcsos jelentette ki neki, hogy „volt itt még bolondabb is, mint a maga ura, de nem is élt tovább 2—3 hétnél.” Az asszony nem mert semmit tenni az ápolók ellen, noha az volt a meggyőződése, hogy az elmebeteg osztályon gyorsan végeznek a betegekkel.

Az asszony tanúvallomása után az orvosi látogatás felolvasására került a sor. Medve hullájának boncolásából megállapítható volt az a tény, hogy a sérüléseibe belehalt elmebeteg összes bordái el voltak törve, mellkasi szervei és hasizmai pedig súlyos ütések és rugások következtében teljesen szét voltak rozsdosolva. — A bíróság a vád és védőbeszéd elmondása után délután 5 órakor hirdette ki határozatát, amely mindkét vádlottat halálra ítélt. A vádlottak sulyos testi sértés cselekményében bűnösnek találva Kapcsos Pétert 6 évi, Nagy Sándort 4

évi fegyházra és a megölt Medve 780 lei temetési költségeinek megfizetésére ítélte. A büntetésből a vizsgálati fogsággal 6 hónapot

„Kegyelmet kérek!” (A halálra ítélt Balean kérése a királyhoz.)

A halálra ítélt Balean Aurél, aki Chera Karácsony tamándpusztai földbirtokost meggyilkolta, a halálos ítélet kihirdetése óta teljesen megtört. Cellájában csaknem állandóan imádkozik vagy leveleket ír legtovábbi rokonainak is, akiket arra kér, hogy bocsássanak meg neki és jöjjenek el hozzá bucsuzóra. A megtört bűnös ügyvédje, dr. Zeiner Gusztáv utján kegyelmi kérvénnyel fordult Öfelségéhez a királyhoz. Dr. Zeiner a kegyelmi kérvényt ma nyújtotta át Megulescu főügyésznek, továbbítás végett a kegyelmi kérvény a következő:

— Sajnosan igaz az, hogy 1921. november 30-án Chera Karácsony tamándi lakost két kövessel leterítettem és igaz az is, hogy Cheráné ellen két lövést tettem. De ezt nem előre megfontolt szándékkal, hanem megzavart dottságomban tettem, mert félttem hogy Chera, akinek revolvere volt rám fog lőni. Én és Zorilla csak azért mentünk ki Chera Karácsony tanyájára, hogy a nála lévő pénzt ellopjuk, esetleg elraboljuk. A pénz, amelyet a gyilkosság napján láttam Cheránéknál, teljesen elvakított és elvette az eszem. Attól a perctől kezdve nem voltam józan eszemnél, nem tudtam, hogy mit csinálók. Nem azért mentünk ki, hogy gyilkoljunk, hanem csak azért, hogy a pénzt Cheráéktól ellopjuk vagy elraboljuk, hogy így történt a dolog azt magam sem értem. De én érzem, hogy nem vagyok gyilkos. Soha életemben semmi rosszat sem tettem, büntetve nem voltam, mert tisztességes polgár voltam a társadalomnak. Az én rossz szellemem Zorilla volt, aki rábeszélte, hogy raboljuk ki Cheráékat. Zorillának köszönhetem szerencsétlenségemet. Zorilla az emberi igazságszolgáltatás sujtó keze alól megmenekült, míg reám lesújtott a törvény teljes szigorával halálraítélte. Felségedhez, a mi dicsőséges Uralkodó jószágos királyunkhoz fordulok irgalomért és kegyelemért. Kegyeskedjék meghagyni életemet és engem más büntetéssel sújtani. Fogadom, ha Felséged életemet meghagyja, két-három évtized múlva, ha igazságos büntetésemet levelezektem és kiszabadulok a fegyházból, hasznos, szorgalmas és törvénytisztelő tagja leszek a társadalomnak. Hisz a büntetésnek az a célja, hogy megjavítson, hogy ezzel derék, hasznos embert neveljen a bűnösből. Én nem vagyok annyira elvetemült, hogy a társadalomnak halálbüntetés árán kellene megszabadulni tőlem. Az életem Felségedtől függ és esdve kérem, hogy találjon engem méltónak arra, hogy a haláltól megszabadítson. Felségedtől irgalmat és kegyelmet azért is kérek, mert az ó-kir

mindegyik részére kitöltöttnek számitott be a bíróság. Az ügyész az ítéletben megnyugodott, a vádlottak és védők azonban fellebbeztek.

ráltságban halálbüntetés nincsen és miután mi erdélyiek is hű alatt valói vagyunk Felségednek, nyujtsa nekem is azt a könyörületet, amelyet az ó-királyságban kapnék. Felséged iránt vagyok mély alattvalói hűséggel legalantasabb szolgálója: Balean Aurél.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Zürichi nyitás. (Május 18.) Berlin 179, Newyork 521, Milano 2725, Prága 1000, Budapest 67, Zágráb 190, Bucuresti — Varsó 13, Bécs 5. lebelyegzet bécsi korona 5.50.

Budapesti nyitás. (Május 18.) Napoleon d'Or 3080, dollár 795, márká 277, osztrák korona 810, leu 552, sokol 1514, dinár 1115.

Zürichi zárlat. (Május 18.) Berlin 177.50, Newyork 521.50, Milano 2725, Prága 1000, Budapest 67, Zágráb 190, Bucuresti — Varsó 13, Bécs 5.50 lebelyegzet osztrák korona 5.50.

Budapesti zárlat. (Május 18.) Napoleon d'Or 3090, dollár 806, márká 275.50, osztrák korona 806, leu 5.54, sokol 15.20, dinár 11.15.

LEGUJABB.

HÁGA — JULIUS 26.

GENUA. Az első bizottság albizottsága a következő határozatokhoz: Bizottságot fognak kiküldeni a szovjetkormány és a többi kormányok között fennálló érdekek megvizsgálására. Egy másik bizottságot pedig azért küldenek ki, hogy megtárgyalja az adósságok a magántulajdon és a hitel kérdését. A két bizottság tagjainak 1922. július 26-án kell megjelenniük Hágában. A kormányok a szovjettel megállapodást fognak kötni, amely szerint a szovjet a statusquo figyelembevételével minden agresszióval tartózkodik, viszont a statusquo megzavarására irányuló propagandát egyik állam sem fogja támogatni sem pénzzel, sem más eszközökkel. Lloyd George kijelentette, hogy a hágai konferencia nem lesz politikai jellegű.

SEGITENI KELL A MAGYAROKAT.

PARIS. A Maïn cikket közöl Agasyt tollából, aki a francia jóvátételi bizottság budapesti kiküldöttje volt. A magyar jóvátétellel foglalkozva kijelenti, hogy fontosnak tartja, hogy Franciaország tisztán lásson ebben az ügyben és ne befolyásoltassa magát egyoldalú kritikáktól. Hangsúlyozza, hogy Magyarország pénzügyileg teljesen lerongyolódott, az állam háztartásában évenként 16—20 milliárd deficit mutatkozik. Hangoztatja, hogy az emberiség és az igazi humanizmus nevében még sem szabad túrni, hogy egy ország túlzott követelések miatt éhen pusztuljon. Meg kell védeni és újra fel kell segíteni a magyarságot, hogy újra élni tudjon, mert a magyar nép fizet már eddig is leg többet a leggyőzöt-

tek közül, pedig nem hibás a világkatasztrófa előidézésében.

Mozi.

* Prometheus első része az Apollóban. Két napon át volt alkalma az Apolló színház közönségének gyönyörködni a Nordisk-filmgyár legújabb remekének, a Prometheusnak bemutatóján. Az új technikával megalkotott képnek mélyeséges szimbolizmusát megragadó erővel realizálja a darab felépítése, melleg szívvel megírt meseje és a közreműködő művészek és művésznők igazi, mélyen emberi művészete. Azt az őszinte sikert amelyet a kép arajott, azonnal megértjük, ha megmondjuk, hogy a főszerepekben a gúnyos szepségű moziár, Clara Wiegh és Gunmar Tolnaes alakítását élvezni végig a közönség. A kitűnő kép első része még pénteken és szombaton marad az Apolló műsorán.

* Szenzációs kínai felvétel az Uránában. Hosszu hónapok beszéd tárgya volt annak idején a pekíngi boxer-lázadás. Ennek a minde kök arányait messze felülmúló boxerlázadásnak történetét vázolja előtűnik hatalmas konturok között az Uránia műsorán pénteken bemutatásra kerülő film a „Boxer-lázadás Pekíngben.” A kép meseje a sárgák hatalmas országában játszódik le ahol több ember élt az egyetlen államban, mint egész Európában. A kép dícséretére elég még csak azt megemlítenünk, hogy Nazimova alakítja a főszerepet. A gyönyörű képet pénteken mutatja be először az Uránia.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF felel.

Cenzurat: Dr. Romul Mager.

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közlőtekért nem vállalunk felelősséget.

Figyelmeztetés.

Tudomásunkra jutott, hogy az „Ivria” biztosító társaság ügynökeit felkeresik a helybeli és vidéki ügyfeleinket, azoknál az intézetünk hírnevének ártó céllal legkülönbözőbb valótárságokat terjesztik azon egyszerű oknál fogva, hogy feleinket févutra vezetve a már meglévő biztosításukat felmondják és azokat náluk helyezték el nem törődve azzal, hogy az ilyen ravasz fondorttal tévedésbe esett feleinknek még felesleges anyagi károkat is okoznak.

Ezuttal felhívjuk feleink b. figyelmét ezen fenní körülményre, egyben figyelmeztetve, hogy saját anyagi érdekeiket óvják meg akkor, amidőn az ilyen céllal nála megjelenő ügynököket minden meghallgatás nélkül elutasítják. 2302

HELVETIA BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, akik felejtethetetlen halottunk

Ligeti Izidor

postafőtiszt

temetésén résztvettek, de különösen az I-6 és II-ik számú postatisztai és altisztai karnak, akik a ravatára koszorút és virágot helyeztek, továbbá akik résztvételüknek egyéb uton kifejezést adva, végtelen fájdalomukat nyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet.

Arad, 1922. május 18.

12388 Özv. Ligeti Izidorné és családja.

Ingyen kap egy francia pipere szappant, ha Szabó drogeriában eszközil bevásárlását 10 pénztári block felmutatása ellenében.

Ma este indítunk futárt Cluj (Kolozsvárra) magyar és eseh vizumot 36 óra alatt közismert pontossággal szerzünk: KELET hírlapiroda Str. Alexandru (Salacz-u.) 1.

